

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **J.J. i in.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 8 sierpnia 2023 r.,
wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego
od rozpoznania wniosku obrońcy skazanego J.J.
o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego, KRI 237
od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt III KK 22/23,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Pawła Kołodziejskiego
od rozpoznania wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie
sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego od
rozpoznania sprawy, KRI 237**

UZASADNIENIE

Obrońca J.J. pismem z dnia 7 czerwca 2023 r. wniósł o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania sprawy kasacyjnej (sygn. akt III KK 22/23), podnosząc, że postępowanie to dotyczy go bezpośrednio oraz wskazując, iż w sprawie występują okoliczności wywołujące uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności wynikające z faktu nominowania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na mocy uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., zmianie ustawy o Krajowej

Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), podczas gdy we wniesionej kasacji podniesiono zarzut wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na zasiadanie w składzie Sądu Okręgowego w Kielcach sędziego powołanego na stanowisko sędziego na wniosek uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ww. ustawą (pkt I.b kasacji). Do rozpoznania wniosku wyznaczony został sędzia Sądu Najwyższego Paweł Kołodziejski. Pismem z dnia 4 lipca 2023 r. obrońca J.J. złożył na podstawie art. 40 § 1 pkt. 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie SSN Pawła Kołodziejskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego. Wskazał, że przedmiotowe postępowanie dotyczy bezpośrednio tego sędziego, skoro było on również nominowany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na mocy uchwały tej samej wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa oraz ze względu na istnienie okoliczności wywołujących uzasadnioną wątpliwość, co do bezstronności sędziego w niniejszym postępowaniu, polegających na nominowaniu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na mocy uchwały tej samej Krajowej Rady Sądownictwa, co powoduje, że sędzia objęty wnioskiem nie jest w stanie zapewnić standardów wskazanych w art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Dodatkowo wniósł też o wyłączenie wskazanych imiennie sędziów Sądu Najwyższego, niewyznaczonych do rozpoznania niniejszej sprawy, ale nominowanych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez tę samą Krajową Radę Sądownictwa.

Dodać trzeba, że uprzednio w tej sprawie doszło do wydania szeregu postanowień o wyłączeniu sędziego, i tak: postanowieniem z 15 marca 2023 r. wyłączono SSN Antoniego Bojańczyka od rozpoznania wniosku o wyłączenie sędzi SSN Małgorzaty Bednarek; postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r. została wyłączona od rozpoznania sprawy III KK 22/23 SSN Małgorzata Bednarek, nadto postanowieniem z dnia 29 maja 2023 r. wyłączono SSN Marka Motuka od rozpoznania sprawy III KK 22/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Powody uwzględnienia wniosku w tej sprawie są oczywiste. Występuje bowiem zbieżność zarzutu wadliwości powołania sędziego mającego rozpoznać wnioski o wyłączenie sędziego oraz wynikającego z tych samych okoliczności zarzutu wadliwości dotyczącej sędziego objętego wnioskiem pierwotnym podlegającym rozpoznaniu. Jest on nadto tożsamy z zarzutem zawartym w samej kasacji wniesionej w sprawie. Konieczność wyłączenia od orzekania SSN Pawła Kołodziejskiego w niniejszym postępowaniu nie ulega zatem wątpliwości. Wynika w sposób oczywisty z istoty gwarancji bezstronnego orzekania przez sąd i sedna zakazu *nemo iudex in causa sua* (por. postanowienie SN z 28 września 2022 r., IV KK 333/22). Zatem oczywistym jest, że to w interesie całego systemu prawnego, a bezpośrednio w interesie wymiaru sprawiedliwości leży, by nie powstało w odbiorze zewnętrznym, tj. w odczuciu społecznym przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd w sposób obiektywny (por. też postanowienie SN z 25 listopada 2010 r., V KO 96/10). Potrzeba jej ochrony została już należycie utrwalona w orzeczeniach Sądu Najwyższego, zapadających w sprawach opartych na zarzutach zbliżonych do podniesionych w niniejszej sprawie, co czyni zbędnym czynienie szerszych rozważań w tym zakresie (zob. postanowienie SN z 6 września 2022 r., sygn. akt II KK 44/21, postanowienie SN z 16 września 2022 r., sygn. akt III KK 339/22).

Dodać trzeba, że zagadnienie, które wystąpiło na gruncie niniejszej sprawy było przedmiotem obszernej analizy w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I - 4110 - 1/20 (OSNKW 2020/2/7) oraz w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), a w zakresie statusu Krajowej Rady Sądownictwa także w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Zachowują one swoją aktualność także na gruncie niniejszej sprawy.

Istota złożonego wniosku nakazuje przypomnieć - również nie pierwszy raz - że bezstronność jest wartością o szczególnej wadze dla państwa prawa. Jest bowiem fundamentem zaufania do sądów i sprawowanego przez nie wymiaru sprawiedliwości. Składanie wniosków o wyłączenie sędziego nie powinno z jednej

strony służyć jako środek do nadużywania uprawnień procesowych i przedłużania postępowania, ale z drugiej pozostawać musi realnym, a nie formalnym instrumentem pozwalającym na weryfikację standardu bezstronności sędziego. Z tego powodu w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22, dotyczącej problematyki wyłączenia sędziego wskazano, że „pojęcie <<sprawy>>, o jakim mowa w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k. odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej”. Bezstronny musi być bowiem nie tylko sędzia, który rozpozna sprawę w głównym nurcie procesu, ale także sędzia, który rozpozna sprawę incydentalną, ale wkraczającą w sferę ochrony wolności i praw jednostki, w tym przypadku wniosek o wyłączenie sędziego. Ostatecznie rozstrzygnięcie w tej incydentalnej sprawie ma przecież wpływ na ukształtowanie składu Sądu Najwyższego w przedmiocie zasadności samej kasacji.

Występująca w sprawie - po raz kolejny - potrzeba rozpoznawania wniosków o wyłączenie sędziego wymaga kilku dodatkowych uwag. Wyznaczanie w kolejnych losowaniach i zarządzeniach do rozpoznania tak samej kasacji jak i kolejnych wniosków o wyłączenie sędziego osób znajdujących się w takiej samej sytuacji jak ta opisana w istocie zarzutu kasacyjnego powoduje nie tylko – niezależny od stron - stan przewlekłości w rozpoznaniu sprawy, ale nakazuje prowadzić w Sądzie Najwyższym wielokrotnie kolejne postępowania incydentalne – oparte na tych samych skutecznych już uprzednio zarzutach braku bezstronności. Skutkiem tego jest multiplikacja tych samych sekwencyjnie czynności procesowych, zbędne powielanie ocen tych samych stanów procesowych, które zostały uprzednio zdyskwalifikowane jako sprzeczne ze standardami rzetelnego procesu karnego, wydawanie takich samych orzeczeń. Tymczasem wydaje się oczywistym, że uznawanie gwarancji *nemo iudex in causa sua* za fundament bezstronności sędziego powinno skutkować w konkretnej sprawie eliminacją wadliwego mechanizmu prowadzącego do wyznaczania do sprawy sędziów, do których bez potrzeby głębszej analizy odnieść można zbliżone zarzuty, co te które uznano po wielokroć za skuteczne. Leży to niewątpliwie w interesie wszystkich sędziów,

samego sądu w którym orzekają, wymiaru sprawiedliwości oraz w interesie stron postępowania.

Złożony w niniejszej sprawie dodatkowy wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów powołanych z udziałem wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa od orzekania w tym postępowaniu, jako abstrakcyjny, nie może być procesowo uwzględniony. Jednak trudno nie dostrzec w tym także swoistej bezradności strony, która po raz kolejny wnosi o wyłączenie sędziego wskazując, że każdy kolejny wyznaczony w tej sprawie posiada tę samą cechę, która uprzednio już została w sprawie uznana za podstawę wyłączenia od orzekania. Skoro zaś dopuszczalne jest pomijanie w losowym przydziale spraw sędziów z powodu np. bliskiego przejścia w stan spoczynku, czy sprawowania funkcji kierowniczych (np. przewodniczącego Wydziału, czy Prezesa Izby), to ten sam mechanizm winien znaleźć zastosowanie w sprawach takich jak niniejsza i powinien umożliwić ukształtowanie składu w sposób który wadliwości tej nie powieli.

Z tych powodów postanowiono jak w sentencji.

[as]

(kf)